01 28

SORGINAREN TXABOLA

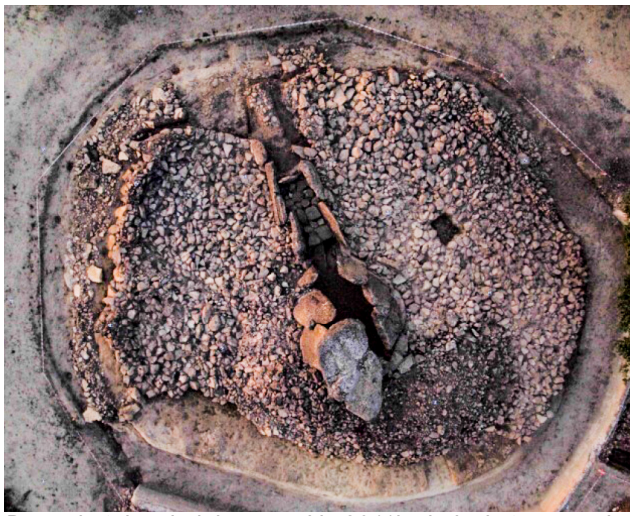
Arabako Errioxako gune estazio megalitikoan kokatutako trikuharri bat da. Hura korridorearen hilobiaren motakoa da eta Elvillar hiriguneko hego mendebaldetik 630 metrotara kokatuta dago. Álvaro Gortazarrek aurkitu zuen 1935. urtean eta J. M. Barandiaran (1936); Sáez de Tejada, Gortázar eta Fernández Medrano (1947); Apellániz (1974) ; Fernández Eraso eta Mujika (2011) arkeologia lanez arduratu ziren.

Hiru elementu bereizten dira: hilobi ganbera, korridorea eta tumulua. Lehenengoa hamar kareharrizko lauzaz osatuta dago eta horietatik, bederatzi bertikalki jarrita daude, lurrean ezarrita eta hamargarrena aurrekoen gainean ipinita dago, estalki bat osatuz. Ehorzketarako lekua zen eta bertan, bereziki, giza gorpuak eta etxeko gauzen elementuak aurkitu dira. Barrualdea laukizuzena da, 4x2,7 metro eta 2 metro altuera ingurukoa.

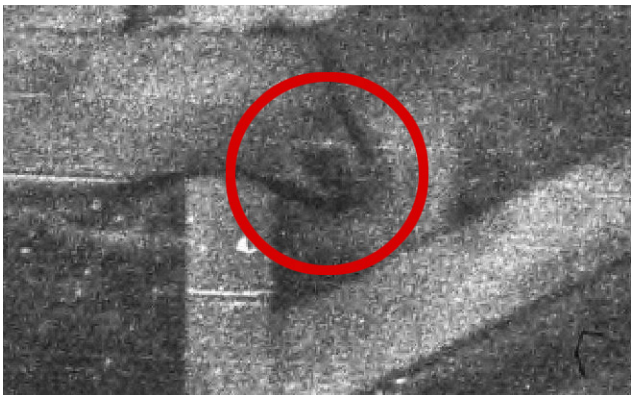
Berreskuratu diren ia gorpu guztiak 1974ko indusketakoak dira. Horiek, gutxienez, 39 izaki dira eta horietatik, 30 helduak ziren eta 9, berriz, haurrak. Horietako batzuen dataziotik (eta lortutako emaitzak sinplifikatuz) ondorioztatu da trikuharria ziur aski 3.700. urtean. K.a. inguru eraiki zela (neolitiko amaiera). 3300. urtean inguru, bertan ehorzketak egin ziren berriz (Kalkolitikoa) eta azkenik, 1.500. urtean inguru, K.a. horiek egiteari utzi egin zitzaien (Brontze aro erdia).

Korridorea bost lauzez osatuta dago, baita kareharrizkoak ere. Itxiera moduan zeharka ipinitako harri batek korridorea ebaki egiten du eta bere zeregina ganberari hego ekialdetik sarrera ematea zen (4x2 eta 1,5 m altuera). Tumulua, gaur egun, nabarmen txikitu da, bai zabaleraz eta bai eta nagusiki, altueraz. Hura 30 m diametro eta 4 m altuera inguruko harri multzo bat da eta ganbera eta korridorea estaltzen ditu. Teilakatutako lauzez osatuta dago ere eta horien gainean tumuluaren harri multzoa jarrita dago. Nekazaritza lanek nabarmen kaltetu zuten, iraganean, harrobi gisa erabili baitzen gertuko eustorma eraikitzeko eta baita laborantzarako prestatu zen ere. 2012. urteko zaharberritze lanetan tumuluaren jatorrizko area mugatu zen eta megalitoaren bisita eta ulertze lanak hobetu ziren. Horrez gain, kultura desberdinetako etxeko gauzen hainbat elementu aurkitu ziren: espatula-idolo bat, punta bifazialak, ezkila formako edalontzi bat, lepoko baten aleak, eta abar. 1974. urtean zaharberritu zen.

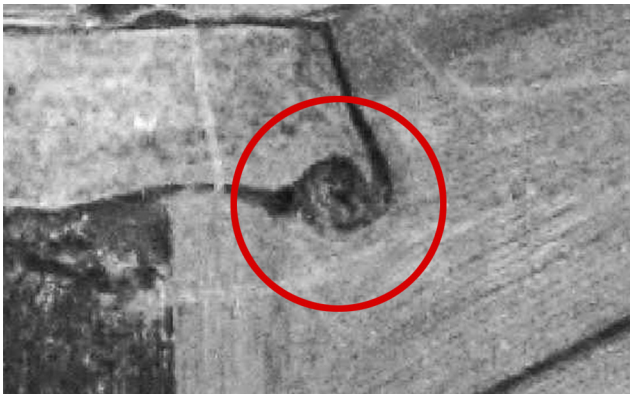
Gehiago jakiteko: Fernández Eraso y Mujika Alustiza (2012): La estación megalítica de la Rioja Alavesa : cronología, orígenes y ciclos de utilización. - En: Zephyrus / Univ Salamanca. - en.-jun 2013, p. 89-106.

Drone batek egindako argazkia 2011ko indusketaren ondoren. Argi ikus daitezke geratzen diren tumuluaren hondakinak. Iturria: Arabako Foru Aldundia: Universidad del País Vasco-Euskal Herriko Unibertsitatea UPV/EHU). LDGP. Sorginaren Txabolako trikuharriaren dokumentazio geometrikoa (Elvillar, Araba). 2012.

Ortoargazkia 1945-46 amerikar hegaldia, A bilduma. Iturria: Eusko Jaurlaritza / Gobierno Vasco; geoEuskadi. Geografia Erakunde Nazionala. Megalitoa ikus daiteke, laborantzak erabat inguratuta, partzelaren mugan.

Ortoargazkia 1968: Iturria: Eusko Jaurlaritza / Gobierno Vasco; geoEuskadi. Arabako Foru Aldundia.

Data jarritako masailezurretako hiru (Fernández&Mujika, 2012)

Ortofoto urbana 2007-2008. Fuente: Eusko Jaurlaritza / Gobierno Vasco; geoEuskadi. UTM 30N ETRS89 // X: 536643.0073 // Y: 4712893.1108 // Z: 596 m. Ortofoto obtenida antes de la última excavación. Se aprecia el túmulo aún cubierto de tierra en el que crece un árbol.

Dolmen de la hechicera visto por el lado opuesto al corredor. Se aprecian muy bien los restos del túmulo, muy dañado por las labores agrícolas. Fuente: Menéndez y Mujika. Arkeoikuska / Eusko Jaurlaritza - Gobierno Vasco, 2011.